

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	5	7
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	3
---	---	---	---

B.Ed. 4th Semester

(2042)

INCLUSIVE SCHOOL (In all Mediums)

Paper : F-4.3

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 40

Note :— Attempt FIVE questions in all. Select ONE question from each of the four units. Fifth unit is compulsory.

UNIT—I

1. Establish the need and importance of Inclusive School. 8
2. Illustrate barriers to inclusive education. 8

UNIT—II

3. Classify children of physical and psychological diversity. 4,4
4. Develop an educational program for CWVI. 8

UNIT—III

5. Define role of teacher and community in inclusion. 8
6. Describe strategies to promote inclusive education. 8

UNIT—IV

7. Highlight role of RCI in inclusive education. 8
8. Discuss elements of inclusive education in RTE 2010. 8

UNIT-V

9. Attempt any four :

- Sensory impairment
- Dyslexia
- Economic Diversity
- Integrated Education
- Inclusive School
- Assistive Technology
- Role of parents in Inclusion
- Innovative practices in Inclusion.

2×4=8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- सभी में से पाँच प्रश्न करें। चार यूनिटों में से प्रत्येक से एक प्रश्न का चयन करें। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

- समावेशी विद्यालय की आवश्यकता और महत्व को प्रतिपादित करें। 8
- समावेशी शिक्षा में आने वाली बाधाओं को स्पष्ट कीजिए। 8

यूनिट-II

- शारीरिक और मनोवैज्ञानिक विविधता वाले बच्चों का वर्गीकरण कीजिए। 4,4
- सी.डब्ल्यू.वी.आई. के लिए एक शैक्षिक कार्यक्रम विकसित करें। 8

यूनिट-III

- समावेशन में शिक्षक और समुदाय की भूमिका को परिभाषित कीजिए। 8
- समावेशी शिक्षा को बढ़ावा देने के लिए रणनीतियों का वर्णन करें। 8

यूनिट-IV

- समावेशी शिक्षा में आर.सी.आई की भूमिका पर प्रकाश डालिए। 8
- आर.टी.ई 2010 में समावेशी शिक्षा के घटकों पर चर्चा करें। 8

यूनिट-V

9. कोई चार प्रश्न कीजिए :

- संवेधी दृष्टि
- पठन-अक्षमता
- आर्थिक विविधता
- एकीकृत शिक्षा
- समावेशी स्कूल
- सहायक प्रौद्योगिकी
- समावेशन में माता-पिता की भूमिका
- समावेशन में नवचार पद्धति।

2×4=8

(पंजाबी अठवारा)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਯੂਨਿਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

- ਸੰਮਿਲਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੋ। 8
- ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

- ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ। 4,4
- ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਵੀ.ਆਈ. ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 8
6. ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 8
8. ਆਰ.ਟੀ.ਈ. 2010 ਵਿੱਚ ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕੋਈ ਚਾਰ ਪੁਸ਼ਨ ਕਰੋ :
(ੳ) ਸੰਵੇਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ
(ਅ) ਡਿਸਲੈਕਸੀਆ
(ੲ) ਆਰਥਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ
(ਸ) ਏਕੋਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ
(ਹ) ਸੰਮਿਲਤ ਸਕੂਲ
(ਕ) ਸਹਾਇਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ
(ਖ) ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
(ਗ) ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਪੱਧਰੀਆਂ। 2×4=8